WARIES MISDAADREEKS · Nº 040

Schaduwspel in Westerveld

De zaak van de heidesmokkelaars

Het complete script van een true-crimepodcast in acht afleveringen, met shownotes, werkbladen, hints en een verzegelde ontknoping.

UITGEVERIJ WARIES

VOOR JE OP PLAY DRUKT

Hoe je dit boek leest

In het voorjaar van 2026 vond Jelmer Hofstee, speler in het openluchttheater van Diever, op de zolder van het koloniehuisje van zijn oma in Frederiksoord een doos met de spullen van zijn opa. Zijn opa, vogelwachter Lammert Zuidema, verdween in mei 1986, in de nacht dat de politie op het Dwingelderveld een bende eierrovers oprolde. Het dorp wist het zeker: Lammert hoorde erbij.

Jelmer maakte er een podcast over, *Schaduwspel*. Dit boek bevat de scripts van alle acht afleveringen, zoals hij ze opnam en monteerde, met de geluiden en de muziek als aanwijzingen tussen haken. Na elke aflevering volgen de **shownotes**: de documenten die in die aflevering ter sprake komen, genummerd van B1 tot en met B19.

De tijden in de linkermarge geven aan waar je in de aflevering bent. Wie spreekt, staat erboven. Wat cursief staat bij Grietje en de verslaggever, komt van een oud cassettebandje.

Jij bent de luisteraar die meer doet dan luisteren. Na aflevering 7 krijg je vijf vragen, drie werkbladen en een antwoordformulier. Alles wat je nodig hebt om ze te beantwoorden, staat in de afleveringen en de shownotes. Aflevering 8, de ontknoping, zit achter een zegel. Daarvoor staan hints in drie niveaus, op hun kop gedrukt.

Lees met een potlood. Sla terug. Vertrouw niemand op zijn woord, ook de maker niet.

Inhoud

VOORWERK

Hoe je dit boek leest 3
Wie je hoort 6

AFLEVERING 1

01 De laatste nacht 7
B1 Het veld, zoals ik het fietste 15
B2 Het vermissingsaffiche 16
B3 Het eerste krantenbericht 16

AFLEVERING 2

02 Eieren als goud 18
B4 De vijf sectoren 25
B5 Heidepost, mei 1986 25

AFLEVERING 3

03 De Regisseur 27
B6 De oproep 34
B7 Proces-verbaal van de inval 34
B8 Proces-verbaal: de fiets 36

AFLEVERING 4

04 Puck 37
B9 Het briefje uit de jaszak 44
B10 Twee jaar later 45

AFLEVERING 5

05 Halley 46
B11 De tiplijst 53
B12 Logboek van opa, voorjaar 1986 54
B13 Uit de agenda van oma Grietje 54
B14 Het waarneemlogboek van Bram Veldkamp 55

AFLEVERING 6

06 De kaartenbak 56
B15 Telkaarten, april en mei 1986 62
B16 Heidepost, juni 1986 64
B17 Mijn muur 65

AFLEVERING 7

07 Af, achtervolgd 66

Wie je hoort

JELMER HOFSTEE	32. Maker van de podcast. Decorbouwer in Meppel, elf zomers speler in het Shakespearetheater van Diever. Kleinzoon van Lammert.
ANNEKE HOFSTEE	58. Moeder van Jelmer, dochter van Lammert en Grietje. Werd achttien op vrijdag 9 mei 1986.
LAMMERT ZUIDEMA	Opa. Hovenier bij een kwekerij in Vledder, vogelwachter van sector 3, het Kraaienven. Verdween in de nacht van 10 op 11 mei 1986, achtenveertig jaar oud.
GRIETJE ZUIDEMA	Oma (1940–2019). Woonde tot haar dood in het koloniehuisje in Frederiksoord. Te horen op een radiobandje uit 1996.
EWOUT VAN LIER	76. Bioloog. In 1986 coördinator van de nesttellingen van de Werkgroep Heidevogels Dwingelderveld. Woont in Dwingeloo.
SIEBREN HULSHOF	70. In 1986 vogelwachter van sector 2, het Lheeder Zand, en de beste vriend van Lammert. Woont bij Uffelte.
HENNIE LUBBERS	81. In 1986 vogelwachter van sector 4. Bewaart het archief van de opgeheven werkgroep in Pesse.
JAN KLOOSTERMAN	79. In 1986 leider van de Recherchegroep Heide, die de inval bij de plaggenhut leidde.
GERRIT POT	62. In 1986 koerier van de bende, codenaam Puck. Aangehouden bij de inval. Verhuurt nu fietsen in Dwingeloo.
BERTUS KREMER	89. Preparateur uit Diever, ooit amateurspeler in het bos. Werd in het dorp altijd voor de Regisseur gehouden.
BRAM VELDKAMP	60. Natuurkundeleraar in Assen. Stond in de nacht van 10 op 11 mei 1986 als student met een telescoop bij de slagboom.

VERDER GENOEMD

Uwe Brandt, Duitse chauffeur, codenaam Bottom, aangehouden bij de inval · Wiebe Schuring, agent bij de Recherchegroep Heide, overleden · Janny Kuik, vond op zondagochtend de fiets · de Regisseur, opdrachtgever van de bende, nooit gevonden · de Kievit, anonieme tipgever.

SCHADUWSPEL · EEN PODCAST IN ACHT DELEN

01

De laatste nacht

Duur 16 min 36 s · **Opgenomen** april 2026, Frederiksoord en Diever
Maker Jelmer Hofstee · **Montage** eigen beheer, Diever

Een fiets tegen een infobord. Een hoed aan het stuur. En een man die nooit meer thuiskwam. Jelmer Hofstee, speler in het openluchttheater van Diever, opent de doos die zijn oma veertig jaar op zolder liet staan.

Deel 1 · De doos 02:22
Deel 2 · Wat iedereen weet 06:39
Deel 3 · Wat ik ga doen 14:03

▸ GELUID: NACHT. WIND DOOR DENNEN. VER WEG EEN GRUTTO, DICHTERBIJ HET RATELEN VAN EEN NACHTZWALUW.

00:14
JELMER

Het is kwart over twee 's nachts en ik sta op een parkeerplaats. Er staat één auto: de mijne. Er staat een bord met een kaart van het Nationaal Park Dwingelderveld, een prullenbak en een paal waar je je fiets tegen kunt zetten. Verder is het donker. Echt donker. Als ik mijn telefoon wegstop, zie ik mijn eigen handen niet meer.

Op deze plek, tegen een informatiebord, vond een vrouw die haar hond uitliet op zondagochtend 11 mei 1986 een zwarte herenfiets. Aan het stuur hing een groene vilten hoed met een blauw gestreept veertje. De fiets was van mijn opa. De hoed ook.

Mijn opa heb ik nooit gekend. Hij heette Lammert Zuidema, hij was achtenveertig, en in de nacht dat hij verdween, werd hier op de heide een smokkelbende opgerold. Een bende die eieren stal. Eieren van beschermde vogels, die in Duitsland bij verzamelaars terechtkwamen voor bedragen waar je van schrikt.

In het dorp wisten ze het meteen. Lammert Zuidema zat erin. Lammert is met de eieren naar Duitsland. Lammert heeft zijn vrouw en zijn dochter laten zitten voor een kist vol eieren.

Mijn moeder was die dochter.

▸ MUZIEK: TITELMELODIE. EEN CELLO, LAAG. DAARONDER HET GELUID VAN EEN FIETSKETTING.

02:05
JELMER

Dit is *Schaduwspel*. Een podcast in acht delen over de heidesmokkelaars van het Dwingelderveld, over een nacht in mei 1986, en over mijn opa. Ik ben Jelmer Hofstee. Aflevering één: De laatste nacht.

DEEL 1 · DE DOOS 02:22

02:22
JELMER

Ik moet eerst iets over mezelf vertellen, want anders snap je niet waarom ik dit doe, en waarom ik het op deze manier doe.

Ik ben tweeëndertig. Overdag bouw ik decors bij een bedrijf in Meppel: beurzen, winkels, af en toe een musical.

En 's zomers, al elf seizoenen, speel ik in het Shakespearetheater in Diever. Wie het niet kent: midden in de bossen bij Diever ligt een openluchttheater waar elke zomer een stuk van Shakespeare wordt gespeeld, door mensen uit de streek. Amateurs. Bakkers, verpleegkundigen, een notaris, een paar studenten en ik. Al sinds 1946 doen ze dat daar, met de bomen als coulissen en de muggen als publiek.

Ik ben lang, één meter vierentachtig, en ik heb een stem die draagt. Dus ik speel vaak koningen die vermoord worden, of geesten van koningen die vermoord zijn. Ik heb drie keer in een harnas van tempex gestaan. Ik weet hoe je doodgaat op een bosgrond zonder dat er een dennennaald in je oor komt.

Wat ik in Diever heb geleerd: in een openluchttheater kun je niets verbergen. Er is geen doek dat valt, geen kelder waar je verdwijnt. Als je van het toneel af wilt, moet je echt weglopen, het donker in, tussen de bomen. En het publiek kijkt je na.

Mijn opa is ook het donker in gelopen. Alleen heeft niemand hem nagekeken.

▸ GELUID: EEN ZOLDERTRAP DIE UITGEKLAPT WORDT. KARTONNEN DOZEN DIE VERSCHOVEN WORDEN.

04:18
JELMER

In maart van dit jaar hebben mijn moeder en ik het huisje van mijn oma leeggeruimd. Oma Grietje is in 2019 overleden; mijn moeder heeft de huur daarna nog een paar jaar aangehouden, omdat ze het niet kon opgeven. Maar nu moest het.

Het huisje staat in Frederiksoord. Als je daar weleens bent geweest, weet je hoe het eruitziet: lage huisjes met een groot dak, achter elkaar langs een rechte laan, elk met een flinke lap tuin. Ze zijn gebouwd voor arme gezinnen uit de stad, twee eeuwen geleden, door de Maatschappij van Weldadigheid. Het idee was dat je armoede kon verdrijven met frisse lucht, hard werken en een eigen akker. Frederiksoord was de eerste van die koloniën; samen met de andere koloniën zijn ze sinds 2021 werelderfgoed.

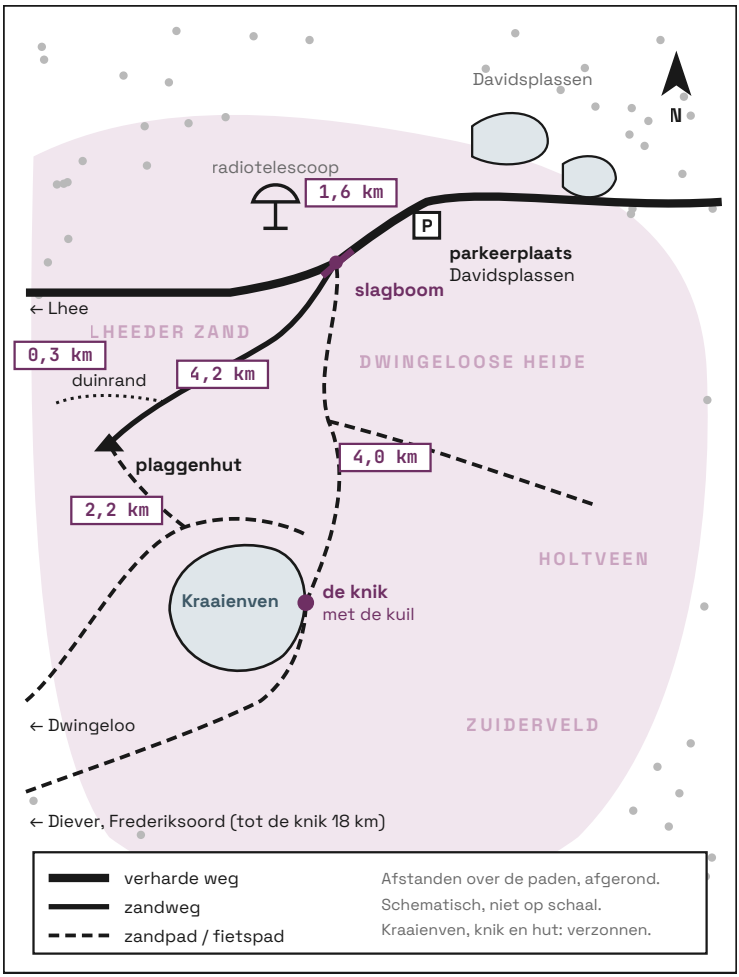
SHOWNOTES BIJ AFLEVERING 1

De documenten die in deze aflevering worden besproken, zoals ze op de website van de podcast staan.

BIJLAGE B1

Het veld, zoals ik het fietste

Mijn eigen schets, gemaakt met de fietscomputer en de kaart van het park. De plaggenhut staat er niet meer; ik heb hem getekend waar de oude vogelwachters hem aanwijzen. Afstanden heb ik zelf gereden.

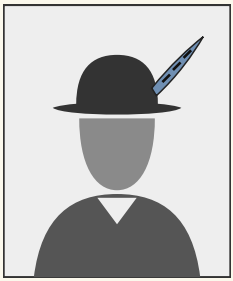
BIJLAGE B2

Het vermissingsaffiche

Uit de doos op zolder. Opgehangen in winkels in Frederiksoord, Vledder, Diever en Dwingeloo, mei 1986.

VERMIST

SINDS DE NACHT VAN ZATERDAG 10 OP ZONDAG 11 MEI 1986

tekening naar beschrijving

Lammert ZUIDEMA

48 jaar, wonende te Frederiksoord.

Lengte **1,92 m**, slank postuur, grijzend haar, gladgeschoren. Spreekt Drents.
Droeg vermoedelijk een groene vilten hoed met een veer van de Vlaamse gaai, een grijsgroene loden jas, een bruine ribbroek en kaplaarzen. Had een verrekijker bij zich.
Zijn fiets werd zondagochtend aangetroffen op de parkeerplaats bij de Davidsplassen (Dwingelderveld).

Wie heeft hem gezien, of weet waar hij is? Inlichtingen bij elk politiebureau of bij de Recherchegroep Heide.

BIJLAGE B3

Het eerste krantenbericht

Uitgeknipt door oma Grietje. Op de achterkant een advertentie voor moederdagtaart, één dag te laat.

ZUIDWESTER COURANT MAANDAG 12 MEI 1986 REGIO

Eiersmokkelaars opgerold op het Dwingelderveld

Frederiksoorder sinds zaterdagnacht vermist

DWINGELOO – In de nacht van zaterdag op zondag heeft de Recherchegroep Heide op het Dwingelderveld twee mannen aangehouden die ervan worden verdacht eieren van beschermde vogels te hebben gestolen en naar Duitsland te hebben vervoerd. Het gaat om een 22-jarige man uit Dwingeloo en een 41-jarige vrachtwagenchauffeur uit Duitsland.

De aanhouding vond plaats rond twee uur 's nachts bij een oude schuil-

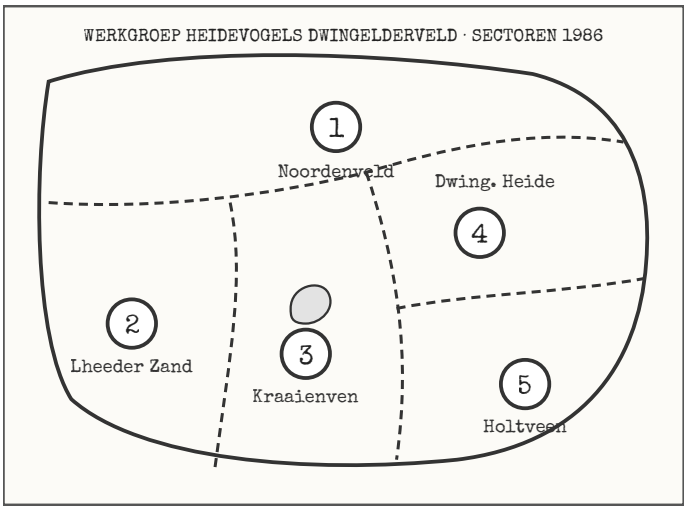
SHOWNOTES BIJ AFLEVERING 2

De documenten die in deze aflevering worden besproken, zoals ze op de website van de podcast staan.

BIJLAGE B4

De vijf sectoren

Kaartje uit de Heidepost van mei 1986. Gestencild, dus wat vlekkerig. Sector 3 was van mijn opa.

BIJLAGE B5

Heidepost, mei 1986

Het laatste nummer uit de doos van opa, met potloodstreepjes van hem in de kantlijn (niet meegescand). Volledig overgenomen, behalve een stukje over nestkasten.

HEIDEPOST

Mededelingenblad van de Werkgroep Heidevogels Dwingelderveld · nr. 2 · mei 1986 · verschijnt zaterdag 3 mei

VAN DE COORDINATOR. Het broedseizoen is in volle gang en het ziet er goed uit, op één ding na. Ook dit voorjaar zijn er weer nesten leeggehaald. Wees alert, maar speel geen politie. Verdachte zaken meldt u bij mij; ik zorg dat het bij de juiste mensen terechtkomt. — E. v. L.